

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ตั้งแต่ศตวรรษที่ 21 เป็นต้นมาการปกป้องรักษาและการเผยแพร่มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม (ICH) ได้กลายเป็นประเด็นสำคัญที่ได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางในระดับโลก ประเทศพัฒนาแล้วในโลกตะวันตกและประเทศกำลังพัฒนาในโลกที่สามต่างให้ความสำคัญกับเรื่องนี้อย่างสูง ในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2546 ที่ประชุมใหญ่สามัญครั้งที่ 32 ของ UNESCO ได้รับรอง Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage วัตถุประสงค์ของอนุสัญญานี้คือเพื่อส่งเสริมการปกป้องรักษาและการถ่ายทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมอย่างมีประสิทธิภาพทั่วโลก ซึ่งจะช่วยให้ธำรงไว้ซึ่งความหลากหลายและความอุดมสมบูรณ์ของวัฒนธรรมมนุษย์ บริบทโลกาภิวัตน์ทางเศรษฐกิจที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น ทำให้การแข่งขันด้านมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมระหว่างประเทศและภูมิภาคต่าง ๆ มีความรุนแรงมากขึ้น เพื่อรับมือกับสถานการณ์นี้ต้องมีประสิทธิภาพ

ภารกิจหลักคือการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการคุ้มครองทางกฎหมายและการสนับสนุนนโยบายสำหรับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเพื่อวางรากฐานทางกฎหมายและนโยบายที่มั่นคงในขณะเดียวกันการบรรลุการเผยแพร่มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมอย่างมีประสิทธิภาพได้กลายเป็นขั้นตอนสำคัญในการชนะการแข่งขันนี้การเผยแพร่ที่กว้างขวางและลึกซึ้งสามารถเพิ่มการรับรู้และอิทธิพลของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมได้ทำให้มีตำแหน่งที่ดีในเวทีระหว่างประเทศ ในปี พ.ศ. 2554 จีนได้ประกาศใช้และบังคับใช้ Law of the People's Republic of China on Intangible Cultural Heritage กฎหมายนี้ชี้แจงหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการปกป้องรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและหน้าที่ของพวกเขาโดยกำหนดให้รัฐบาลประชาชนระดับอำเภอขึ้นไปควรรวมงานปกป้องรักษาและอนุรักษ์มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของตน และรวมเงินทุนที่เกี่ยวข้องไว้ในงบประมาณทางการคลังของตนเพื่อให้การรับประกันทางการเงินสำหรับกิจกรรมการสำรวจ การเสนอชื่อ และการถ่ายทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ในปี พ.ศ. 2564

สำนักงานทั่วไปของคณะกรรมการกลางพรรคคอมมิวนิสต์จีนและสภาแห่งรัฐจีนได้ออก Guideline on Further Strengthening the Protection of Intangible Cultural Heritage แนวทางนี้เสนอว่า ภายในปี พ.ศ. 2568 โครงการตัวแทนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมควรได้รับการปกป้องรักษาอย่างมีประสิทธิภาพโดยมีระบบปฏิบัติงานทางวิทยาศาสตร์ได้มาตรฐานและมีประสิทธิภาพการมีส่วนร่วมความรู้สึกถึงความสำเร็จและอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของประชาชนควรได้รับการยกระดับอย่างมีนัยสำคัญและบทบาทของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในการรับใช้สังคมร่วมสมัยและเป็นประโยชน์ต่อประชาชนควรได้รับการตระหนักให้มากขึ้น ภายในปี พ.ศ. 2578 มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมควรได้รับการปกป้องรักษาอย่างครอบคลุมและมีประสิทธิภาพพลังชีวิตในการถ่ายทอดควรแข็งแกร่งขึ้นอย่างเห็นได้ชัดระบบปฏิบัติงานควรละเอียดอ่อนมากขึ้นกลไกการปกป้องรักษาควรแข็งแกร่งขึ้นแนวคิดการปกป้องรักษาควรหยั่งรากลึกมากขึ้นอิทธิพลระหว่างประเทศควรยกระดับขึ้นอย่างมีนัยสำคัญและบทบาทในการส่งเสริมการพัฒนาทางสังคมและเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนและการรับใช้ยุทธศาสตร์สำคัญระดับชาติควรโดดเด่นมากขึ้นแนวทางดังกล่าวยังมีข้อกำหนดที่เป็นรูปธรรมมากมาย เกี่ยวกับการปรับปรุงระบบการปกป้องรักษาและการถ่ายทอด มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและการยกระดับการปกป้องรักษา และการถ่ายทอด

(Guidelines on Further Strengthening the Protection of Intangible Cultural Heritage, พ.ศ.2564) ดังนั้นคำถามที่ว่า มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมระดับภูมิภาคจะสามารถเข้าถึงระดับโลกได้อย่างไร จึงดึงดูดความสนใจอย่างมากจากผู้เชี่ยวชาญและมากมายและจุดประกายการอภิปรายทางวิชาการอย่างกว้างขวาง

ชนชาติหลี (Li ethnic group) เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีถิ่นฐานหลักอยู่ในมณฑลไหหลำ ของประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน เช่น อำเภอและเมืองต่าง ๆ ได้แก่ หลิงสู่ย (Lingshui) เป่าถิง (Baoting) ซานย่า (Sanya) เล่อตง (Ledong) ตงฟาง (Dongfang) ชางเจียง (Changjiang) ไป่ซา (Baisha) ชงจง (Qiongzong) และอู่จื่อซาน (Wuzhishan) ประชากรชนเผ่าหลีมีจำนวน 1,602,104 คน คิดเป็นประมาณ 15% ของประชากรทั้งหมดของไหหลำ (China Statistical Yearbook-2021, พ.ศ. 2564, p.57) มีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ทั้งในด้านภาษา การแต่งกาย ดนตรีพื้นเมือง และพิธีกรรมต่าง ๆ ซึ่งล้วนเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ที่มีคุณค่าอย่างยิ่ง อย่างไรก็ตาม ในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา มรดกเหล่านี้เริ่มเผชิญกับความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การกลืนกลายทางวัฒนธรรม การสื่อสารมรดกทางวัฒนธรรมของชนชาติหลีอาจเผชิญกับความท้าทายเช่นการสูญหายขององค์ความรู้ ขาดกลยุทธ์และแนวทางการสื่อสารที่เหมาะสมในการใช้สื่อหลอมรวมเพื่อรักษาและเผยแพร่มรดกทางวัฒนธรรมเหล่านี้ การขาดการมีส่วนร่วมของเยาวชนและการสืบทอดจากคนรุ่นใหม่ ทำให้เกิดความจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการสื่อสารที่สามารถเชื่อมโยงวัฒนธรรมดั้งเดิมกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ แม้ว่าจะมีความพยายามในการใช้สื่อดิจิทัลเพื่อเผยแพร่วัฒนธรรมของชนชาติหลี ในการจัดทำสารคดี การเผยแพร่ผ่านโซเชียลมีเดีย หรือการจัดนิทรรศการออนไลน์ แต่ยังคงขาดการวางกลยุทธ์แนวทางที่เป็นระบบและสอดคล้องกับบริบทของผู้รับสารในยุคสื่อหลอมรวม การสื่อสารที่ไม่สอดคล้องกับพฤติกรรมรับรู้ของกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชน ที่เป็นลูกหลานของชนชาติหลี รวมถึงการแลกเปลี่ยนระหว่างวัฒนธรรมอื่นๆ อาจส่งผลให้มรดกทางวัฒนธรรมเหล่านี้ไม่สามารถเข้าถึงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และอาจสูญหายไปในที่สุด

มรดกทางวัฒนธรรมของชนชาติหลีมีความโดดเด่นในด้านเทคนิคการทอผ้าแบบดั้งเดิม ซึ่งได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของจีนโดย องค์การยูเนสโก เทคนิคนี้มีประวัติยาวนานกว่า 3,000 ปี และถือเป็นหนึ่งในการทอผ้าที่เก่าแก่ที่สุดในประวัติศาสตร์จีน. นอกจากนี้ชนชาติหลียังมีเครื่องแต่งกายและผ้าที่ใช้ในชีวิตประจำวันและโอกาสพิเศษต่างๆมีความชำนาญในการทอผ้า สตรีชาวลีจะทอผ้าใส่เอง ผู้หญิงนุ่งผ้าขึ้น ผ้าที่ทอจึงนิยมใช้เป็นผ้าขึ้นของสตรีชาวลีเป็นหลัก “ผ้าขึ้นลี” มีใช้มาอย่างยาวนาน บางทีก็เรียกว่าผ้าขึ้นไหหลำด้วย ผ้าทอของชนเผ่าลีจะมีขนาดหน้าแคบเนื่องจากทอด้วยด้ายก็ขนาดเล็ก หรือก็เอวแบบชนเผ่าโบราณอื่นๆ (เช่น ชนเผ่ากะเหรี่ยงในประเทศไทย และประเทศเพื่อนบ้าน) ผ้าที่ทอสำเร็จจึงมีลักษณะเป็นผ้าหน้าแคบ ต้องใช้ผ้าตั้งแต่ 2 – 4 ชิ้น มาเหละหรือเย็บต่อกันจึงจะได้ความยาวเท่ากับผ้าขึ้นสำหรับใช้นุ่งหนึ่งผืนเอกลักษณ์ผ้าขึ้นของชนเผ่าลี มักทอด้วยเส้นฝ้ายเป็นหลัก ตกแต่งลวดลายด้วยกรรมวิธีจก ชิด ยกและมัดหมี่กรรมวิธีการมัดหมี่ของชาวลีจะเป็นมัดหมี่เส้นยืน ทอลวดลายเต็มตลอดผืนผ้าขึ้น สีที่นิยมใช้ในการมัดหมี่ในผ้าขึ้นลี เช่น สีดำ สีคราม สีน้ำตาล เป็นต้น หรืออาจมีการตกแต่งบริเวณครึ่งล่างของขึ้นด้วยแถบผ้าจกที่ใช้ด้ายสีสดใสหลากหลายสี เช่น สีขาว สีแดง สีเขียวและสีเหลือง เป็นต้น เพื่อให้ลวดลายมีความโดดเด่นออกมาจากตัวผืนผ้าขึ้นที่มักจะมีสีเข้มขรึมและถึงแม้ว่ากระแสวัฒนธรรมการทอผ้าของชาติพันธุ์ต่างๆถูกปรับเปลี่ยนไปตามสมัยนิยมจากวัฒนธรรมที่เหนือกว่า แต่ชาวลี ก็ยังสามารถรักษาวัฒนธรรมการแต่งกายโดยการทอผ้าตามแบบฉบับดั้งเดิมในแบบอดีตไว้ได้อย่างเข้มแข็ง จนถึงปัจจุบัน ทำให้ผ้าของชาวลีได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกขององค์การยูเนสโกอีกด้วย (China Statistical Yearbook, 2021)

การจัดตั้งระบบบัญชีรายชื่อโครงการตัวแทนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมระดับเมือง/อำเภอเพื่อ

แก้ไขช่องว่างที่ก่อนหน้านี้จำกัดอยู่เพียงบัญชีรายชื่อระดับชาติและระดับมณฑล ณ เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2567 มณฑลไหหลำมีโครงการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ระดับชาติ 32 โครงการ โครงการระดับมณฑลขึ้นไป 103 โครงการ และโครงการระดับเมือง/อำเภอ 398 โครงการ ที่น่าสังเกตคือมีโครงการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ระดับชาติ 12 โครงการที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับวัฒนธรรมชนเผ่าหลีคิดเป็น 37.5% ของจำนวนทั้งหมดระดับชาติในไหหลำ คือ "เทคนิคการทอผ้าแบบดั้งเดิมของชนเผ่าหลี: การปั่นฝ้าย ย้อมสี ทอผ้า และการปักผ้า" ("Traditional Li Textile Techniques: Spinning, Dying, Weaving and Embroidery") ถูกขึ้นทะเบียนในบัญชีรายชื่อแรกของ UNESCO เรื่อง "รายการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ต้องการ การปกป้องคุ้มครอง อย่างเร่งด่วน" ("List of Intangible Cultural Heritage in Need of Urgent Safeguarding") ในปี พ.ศ. 2552 (UNESCO, 2009) มรดกทางวัฒนธรรมเหล่านี้ไม่เพียงแต่เป็นผลึกแห่งปัญญาของชาวหลีแต่ยังเป็นส่วนสำคัญของความหลากหลายทางวัฒนธรรมของจีนด้วยความก้าวหน้าของโลกาภิวัตน์มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม เผชิญกับความเสี่ยงที่จะหายไปและถูกกลืนกลายดังนั้นการเผยแพร่มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ของชนเผ่าหลีจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเพิ่มการรับรู้ การปกป้องและการรักษาทำให้มันรุ่งเรืองขึ้นใหม่ในสังคมสมัยใหม่ ในยุคความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี อินเทอร์เน็ตมือถือ แพลตฟอร์มและรูปแบบสื่อใหม่ได้ผสมผสานเข้ากับชีวิตประจำวันและการทำงานของผู้คนอย่างลึกซึ้ง ปฏิวัติวิถีชีวิตและรูปแบบการสื่อสารการมาถึงของยุค 5G ทั่วประเทศ หมายถึงการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญอีกครั้งสำหรับสื่อใหม่ เทคโนโลยีสื่อใหม่ที่เกิดใหม่เหล่านี้เสริมกันกับสื่อดั้งเดิมก่อให้เกิดระบบนิเวศสื่อ ในยุคแห่งการเปลี่ยนผ่านทางเทคโนโลยีและการสื่อสารที่รวดเร็ว การหลอมรวมของสื่อ (Media Convergence) ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการรับรู้และการถ่ายทอดข้อมูลของผู้คนทั่วโลก สื่อหลอมรวมหมายถึงการผสมผสานระหว่างสื่อดั้งเดิม เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ กับสื่อใหม่ เช่น สื่อดิจิทัล เว็บไซต์ โซเชียลมีเดีย และแอปพลิเคชันต่าง ๆ ซึ่งเปิดโอกาสให้เกิดการสื่อสารแบบสองทาง การมีส่วนร่วมของผู้รับสาร และการสร้างเนื้อหาที่หลากหลายมากขึ้น การอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะ มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Intangible Cultural Heritage) เช่น ภาษา พิธีกรรม ความเชื่อ ดนตรีพื้นบ้าน และภูมิปัญญาท้องถิ่น การใช้สื่อหลอมรวมจึงเป็นช่องทางสำคัญในการถ่ายทอดองค์ความรู้เหล่านี้ไปยังกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย โดยเฉพาะเยาวชนและประชาชนทั่วไปที่อาจขาดการเข้าถึงข้อมูลจากแหล่งดั้งเดิม การสื่อสารผ่านสื่อหลอมรวมสามารถสร้างความเข้าใจ ความตระหนักรู้ และความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ การหลอมรวมสื่อ (Media Convergence) การเพิ่มขึ้นของเทคโนโลยีแพลตฟอร์มและวิธีการสื่อใหม่ทำหน้าที่ไม่เพียงเป็นสะพานสำคัญสำหรับการสื่อสารและการแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศเท่านั้นแต่ยังเป็นเส้นทางสำคัญสำหรับการเผยแพร่อย่างรวดเร็วและการขยายอิทธิพลของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมทั่วโลก The 14th Five-Year Plan for the Protection of Intangible Cultural Heritage พ.ศ. 2564 ของจีน (พ.ศ. 2564-2568) ได้เสนอ "แผนการเผยแพร่มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมผ่านสื่อใหม่" ("ICH New Media Dissemination Plan") โดยเรียกร้องให้สื่อใหม่มีส่วนร่วมในการปกป้องรักษาและการถ่ายทอดมรดกภูมิปัญญาทาง วัฒนธรรมมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับแนวโน้มที่ไม่อาจย้อนกลับได้ ของการหลอมรวมสื่อ/สื่อหลอมรวม โดยใช้นวัตกรรมเพื่อขยายช่องทางการเผยแพร่และบรรลุผลการสื่อสารที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น ท่ามกลางวิวัฒนาการอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีและแนวโน้มที่ซับซ้อนและไม่สามารถย้อนกลับได้ของการหลอมรวมสื่อการปกป้องการพัฒนา และแม้แต่การพัฒนาอุตสาหกรรมและการใช้ประโยชน์จากมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมล้วนต้องการการแทรกแซงของสื่อสมัยใหม่ สิ่งนี้มีความหมายและผลกระทบเชิงปฏิบัติที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในขอบเขตทางอุดมการณ์ เช่น อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม และการทำให้เป็นที่นิยม/การ

เผยแพร่วัฒนธรรมจากข้อมูลเบื้องต้น

จากที่กล่าวข้างต้นการสื่อสารมรดกทางวัฒนธรรมของชาติไทยแต่ดั้งเดิมสะท้อนให้เห็นว่า งานหัตถกรรมไม่ใช่เพียงสิ่งของ แต่เป็นภาษาทางวัฒนธรรม ที่บอกเล่าประวัติศาสตร์ ความเชื่อ และอัตลักษณ์ของชุมชน การทอผ้าแบบทอหัตถ์เป็นทั้งศิลปะ เครื่องมือสื่อสาร และสัญลักษณ์แห่งความต่อเนื่องทางวัฒนธรรมที่ยังคงมีชีวิตอยู่จนถึงปัจจุบัน มี 4 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ การปั่น การย้อม การทอ และการปัก โดยใช้วัสดุจากธรรมชาติ เช่น ฝ้าย กล้วยา และเส้นใยจากพืชอื่นๆผลิตเป็นเครื่องแต่งกาย ผ้าเช็ดหน้า และผ้าใช้ในชีวิตประจำวัน รวมถึง ชุดแต่งงานแบบดั้งเดิม โดยงานทอผ้านำมาโชว์ด้วยการสื่อสารทางการแต่งกาย ผ่านงานพิธีกรรม งานประเพณี เทศกาลสำคัญและพิธีแต่งงาน เป็นการสื่อสารเชิงสัญลักษณ์ที่บอกเล่าถึง สถานะทางสังคมและความเชื่อ ของชนชาติไทย มีการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น โดยผู้หญิงไทยเป็นผู้สืบทอดทักษะการทอผ้า โดยเรียนรู้จากแม่และผู้เฒ่าในชุมชนการสอนทักษะนี้เป็นทั้ง การเรียนรู้เชิงปฏิบัติและการเล่าเรื่อง ที่ผูกพันกับตำนานและความเชื่อ สามารถมองเห็นถึงผลกระทบจากการขาดการสื่อสารจากสื่อหลอมรวม เมื่อสื่อกระแสหลักไม่เผยแพร่เรื่องราวของชนชาติไทย มรดกทางวัฒนธรรม เช่น การทอผ้าโบราณ จะถูกจำกัดอยู่ในชุมชน สังคมวงกว้างไม่ตระหนักถึงคุณค่า ทำให้การสนับสนุนและการอนุรักษ์ลดลง คนรุ่นใหม่ในชนชาติไทยอาจรู้สึกว่าการทอผ้าไม่สำคัญ เพราะไม่ได้รับการยอมรับในสื่อ ส่งผลให้ความสนใจในการเรียนรู้และสืบทอดลดลง ทำให้โอกาสในการ แลกเปลี่ยน เรียนรู้ และสร้างความเข้าใจระหว่างวัฒนธรรมลดลง การขาดการสื่อสารจากสื่อหลอมรวมทำให้มรดกทางวัฒนธรรมของชนชาติไทยถูกจำกัดอยู่ในพื้นที่เล็กๆ และไม่สามารถสร้างการรับรู้ในวงกว้างได้ ส่งผลต่อการอนุรักษ์ การสืบทอด และการพัฒนาเชิงเศรษฐกิจและสังคม ดังนั้นการสื่อสารผ่านสื่อหลอมรวมจึงเป็น เครื่องมือสำคัญในการทำให้วัฒนธรรมท้องถิ่นมีชีวิตชีวาและได้รับการยอมรับในระดับโลก ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึง การสื่อสารมรดกทางวัฒนธรรมของชนชาติไทยในบริบทของสื่อหลอมรวม โดยมีเป้าหมายเพื่อวิเคราะห์และพัฒนาแนวทางการสื่อสารที่สามารถถ่ายทอดคุณค่าทางวัฒนธรรมของชนชาติไทยไปยังสังคมร่วมสมัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างความตระหนักรู้และความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ รวมถึงส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ และสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน หากไม่มีการสื่อสารอย่างต่อเนื่อง คนรุ่นใหม่อาจสูญเสียความรู้สึก เชื่อมโยงกับรากเหง้า และเกิดการกลืนกลายทางวัฒนธรรม หากไม่มีการบันทึกหรือเล่าต่อ ภูมิปัญญาเหล่านี้อาจสูญหายไปพร้อมกับผู้เฒ่าผู้แก่ ดังนั้นการสื่อสารมรดกทางวัฒนธรรมของชนชาติไทยไม่ใช่เพียงการรักษาสิ่งเก่า แต่เป็นการสร้างสะพานเชื่อมระหว่างอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ทั้งในมิติของอัตลักษณ์ ภูมิปัญญา ความเข้าใจในสังคม เศรษฐกิจ และการยอมรับในระดับสากล เพื่อให้วัฒนธรรมยังคงมีชีวิตและมีคุณค่าในสังคมร่วมสมัย ทำให้มรดกทางวัฒนธรรมได้รับการคุ้มครองและยอมรับในระดับโลก สามารถต่อยอดเป็นสินค้าทางเศรษฐกิจ เช่น หัตถกรรม เสื้อผ้า เครื่องดนตรี และอาหารพื้นบ้าน ช่วยสร้างรายได้ให้ชุมชนและกระตุ้นเศรษฐกิจท้องถิ่น เพิ่มคุณค่าทางวัฒนธรรมและภาพลักษณ์ของชาติ

1.2 คำถามนำวิจัย

1. บริบทของการสื่อสารมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของชนชาติไทยในบริบทของสื่อหลอมรวม ในสถานะปัจจุบันเป็นอย่างไร
2. กลุ่มเป้าหมายมีพฤติกรรมการรับรู้และการใช้สื่อหลอมรวมของในการเข้าถึงข้อมูลทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ได้อย่างไร

3. แนวทางการสื่อสารมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของชาติพันธุ์ในบริบทของสื่อหลอมรวม ควรมีแนวทางอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทการสื่อสารมรดกทางวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ในบริบทของสื่อหลอมรวม
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการรับรู้และการใช้สื่อหลอมรวมของกลุ่มเป้าหมายในการเข้าถึงข้อมูลทางวัฒนธรรม
3. เพื่อได้แนวทางการสื่อสารอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ในบริบทของสื่อหลอมรวม

1.4 ประโยชน์ของการวิจัย

1. ทราบถึงบริบทการสื่อสารมรดกทางวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ในบริบทของสื่อหลอมรวม เพื่อนำไปสู่การส่งเสริมและการประยุกต์ใช้สื่อใหม่ในการเผยแพร่มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ผ่านแพลตฟอร์มต่างๆ ที่มีผู้นิยมใช้ในมณฑลไต้หวัน
2. สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาแนวทางการสื่อสารมรดกทางวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ในบริบทของสื่อหลอมรวม เพื่อให้เกิดการตระหนักในการอนุรักษ์ และสืบทอดวัฒนธรรมอันดีให้กับชนรุ่นหลังต่อไป
3. สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการสื่อสารวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน เพื่อสร้างต้นแบบการสื่อสารที่สามารถปรับใช้ได้บริบทที่หลากหลาย ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ ซึ่งจะช่วยส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาเกี่ยวกับการสื่อสารมรดกทางวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ในบริบทของสื่อหลอมรวม ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการศึกษา ดังปรากฏรายละเอียดต่อไปนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา มุ่งศึกษาและทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในหลากหลายมิติ ทั้งด้านมรดกทางวัฒนธรรม การสื่อสารผ่านสื่อหลอมรวม พฤติกรรมการรับรู้และการใช้สื่อของผู้รับสาร เพื่อสร้างกรอบแนวคิดที่ชัดเจนและสนับสนุนการออกแบบกระบวนการวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพ
2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือชาติพันธุ์ที่ใช้สื่อหลอมรวมในการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรม โดยสุ่มเลือกตามสัดส่วน จำนวน 400 คน
3. ขอบเขตด้านเวลา ผู้วิจัยใช้เวลาในการเตรียมข้อมูล ศึกษาค้นคว้า จัดลำดับข้อมูล สร้างเครื่องมือ พร้อมทั้งแจกแบบสอบถามในการเก็บข้อมูลภาคสนาม และนำผลมาวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ระยะเวลาในการวิจัยตั้งแต่วันที่ เดือนมีนาคม 2024 - พฤษภาคม 2025

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

การสื่อสาร หมายถึง วิธีการในการนำเสนอหรือถ่ายทอดเรื่องราว ข้อมูลต่างๆเกี่ยวกับมรดกทาง

วัฒนธรรมของผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร โดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของเรื่องราวหรือข้อมูลการสื่อสาร ประกอบด้วย การนำเสนอรูปแบบเนื้อหา และช่องทางการสื่อสาร เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันและบรรลุผลตามที่ตั้งไว้

มรดกทางวัฒนธรรม หมายถึง สิ่งที่ได้รับการสืบทอดจากบรรพบุรุษและเป็นองค์ประกอบสำคัญของ อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชนหรือสังคม ซึ่งรวมถึงขนบธรรมเนียม ภาษา, ประเพณี, ดนตรี, การเต้นรำ, งานฝีมือผ้าทอ และวิถีชีวิต โดยมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ สังคม และจิตวิญญาณที่ควรอนุรักษ์ไว้

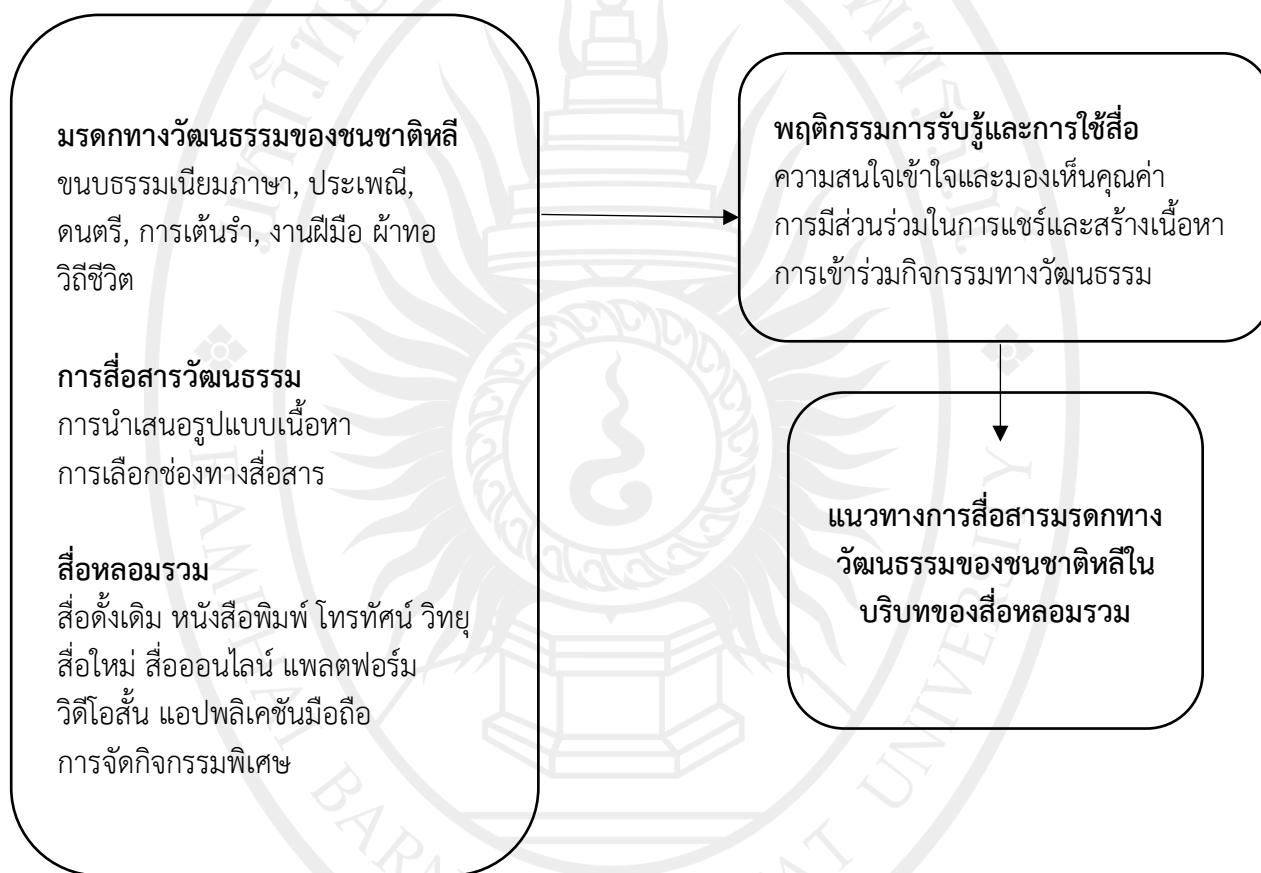
สื่อหลอมรวม หมายถึง การผสมผสานเทคโนโลยีดิจิทัลและสื่อดั้งเดิมเพื่อสร้างการรับรู้และการมีส่วนร่วม ที่หลากหลายต่อมรดกทางวัฒนธรรมของชนชาติหลัก เน้นการใช้สื่อหลอมรวมเพื่อเข้าถึงผู้ชมที่หลากหลายและ ส่งเสริมการอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมหลัก รวมถึงสื่อดั้งเดิม ประกอบด้วย หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ ส่วน เทคโนโลยีดิจิทัล สื่อใหม่ ประกอบด้วย สื่อออนไลน์ แพลตฟอร์มวิดีโอสั้น รวมถึงแอปพลิเคชันมือถือผสมผสาน เนื้อหาจากสื่อดั้งเดิมกับสื่อใหม่ ภาพถ่าย, วิดีโอ, และเสียง เข้ากับแพลตฟอร์มดิจิทัล เพื่อสร้างประสบการณ์การ รับรู้ที่หลากหลาย เข้าถึงพฤติกรรมผู้บริโภคทำให้มีประสิทธิภาพในการสื่อสารมากยิ่งขึ้น

ชนชาติหลัก หมายถึง กลุ่มชาติพันธุ์ที่มีถิ่นฐานดั้งเดิมตั้งอยู่ทางตะวันตกของเกาะไต้หวัน เมืองตงฟาง มณฑลไต้หวัน สาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งมีขนบธรรมเนียม ภาษา, ประเพณี, ดนตรี, การเต้นรำ, งานฝีมือ วิถี ชีวิตและประเพณีเฉพาะที่แตกต่างจากกลุ่มชาติพันธุ์อื่นในประเทศจีน โดยชนชาติหลักมีประวัติการตั้งถิ่นฐานและ การดำรงชีวิตที่สืบทอดมาอย่างยาวนาน และมีบทบาทสำคัญในภูมิศาสตร์วัฒนธรรมของภูมิภาค

พฤติกรรมการรับรู้และการใช้สื่อ หมายถึง กลุ่มเป้าหมายมีการใช้สื่อหลอมรวมจากช่องทางต่างๆ ในการ เข้าถึงข้อมูล การรับรู้เรื่องราวเกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรม ด้วยความสนใจเข้าใจและมองเห็นคุณค่า การมีส่วนร่วม ในการแชร์เนื้อหาและสร้างเนื้อหา เข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรม

1.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การสื่อสารมรดกทางวัฒนธรรมของชาติหลิในบริบทของสื่อหลอมรวม ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง รวมถึงเอกสาร ตำรา และข้อมูลอื่นๆ ที่นำมาซึ่งประโยชน์และกรอบแนวคิดการวิจัยในครั้งนี้จะช่วยให้สามารถวิเคราะห์ทั้งเนื้อหาทางวัฒนธรรม ช่องทางการสื่อสาร และพฤติกรรมของผู้รับสารได้อย่างครอบคลุมโดยใช้องค์ประกอบดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย